

Конспект родини *Fabaceae* у флорі України. III. Підродина *Faboideae* (триба *Fabeae*)

Микола М. ФЕДОРОНЧУК

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, Київ 01004, Україна

Fedoronchuk M.M. A synopsis of the family *Fabaceae* in the flora of Ukraine. III. Subfamily *Faboideae* (tribe *Fabeae*). Ukr. Bot. J., 2018, 75(5): 421–435.

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine
2 Tereshchenkivska Str., Kyiv 01004, Ukraine

Abstract. A synopsis of the tribe *Fabeae* of *Fabaceae* subfam. *Faboideae* is presented. According to results of morphological studies and molecular phylogenetic data, the tribe *Fabeae* in the Ukrainian flora is represented by six genera recognized here (*Vicia*, *Lathyrus*, *Ervum*, *Ervilia*, *Lens*, and *Pisum*) that contain 76 species. The genera *Vicia* (34 spp.) and *Lathyrus* (30 spp.) are most species-rich taxa in the tribe in the Ukrainian flora. Significant nomenclatural changes have been made recently in the genus *Vicia* s. l. Two segregate genera, *Ervum* (sect. *Ervum*) and *Ervilia* (sect. *Ervilia*, *Ervoides*, *Lenticula*) are recognized. According to the results of molecular phylogenetic studies, it is considered necessary to include the species *Lathyrus saxatilis* in the genus *Vicia*. Some nomenclatural changes are recognized in other sections of *Vicia*: sect. *Lathyroides*, sect. *Hypechusa*, sect. *Faba*, etc. *Vicia lathyroides* is included in sect. *Peregrinae*. The placement of *Vicia bithynica*, *V. faba*, and *V. narbonensis* in three different sections is justified: *Pseudolathyrus*, *Faba*, and *Laticarpae*; the status of these taxa during a long time remained debatable.

Keywords: *Fabaceae*, *Fabeae*, *Vicia*, *Lathyrus*, *Ervum*, *Ervilia*, *Lens*, *Pisum*, taxonomy, nomenclature, phylogeny, flora, Ukraine

Вступ

Ця стаття є продовженням двох попередніх (Fedoronchuk, 2018; Fedoronchuk, Mosyakin, 2018), в яких було наведено стислий конспект підродин *Caesalpinoideae*, *Mimosoideae* та більшості триб типової підродини *Faboideae* (триби: *Sophoreae*, *Tephrosieae*, *Robinieae*, *Desmodieae*, *Phaseoleae*, *Psoraleae*, *Amorpheae*, *Aeschynomeneae*, *Galegeae*, *Hedysareae*, *Loteae*, *Cicereae*) родини *Fabaceae*, представлених у флорі України. У цій статті наводиться конспект системи типової триби *Fabeae* підтриби *Faboideae* з номенклатурними цитаціями, типами таксонів та детальною синонімікою, що базується на критичному аналізі таксономічного складу з урахуванням нових узагальнених даних морфологічних та частково молекулярно-філогенетичних досліджень. Номери триб та родів є продовженням нумерації цих таксонів у двох попередніх статтях (Fedoronchuk, 2018; Fedoronchuk, Mosyakin, 2018). Види у межах роду нумеровані окремо.

У трибі *Fabeae* до недавнього часу визнавали здебільшого п'ять родів: *Vicia* L., *Lathyrus* L. (incl. *Orobus* L.), *Lens* Mill., *Pisum* L. та *Vavilovia* Fed. (останній в Україні відсутній) і близько 400 видів, поширених майже по всьому світу, окрім рівнинної частини тропіків (в Австралії та Океанії вони з'явилися зовсім недавно, разом з європейськими поселенцями). Недавно проведені молекулярно-філогенетичні дослідження охопили майже 70% видового складу триби *Fabeae* (Schäfer et al., 2012); ці дослідження базуються на аналізі пластидних і ядерних послідовностей ДНК (зокрема, *rbcL*, *matK*, *trnL-trnF*, *trnS-trnG*, *psbA-trnH*, ITS). Вони показали, що основним центром історії розвитку триби могло бути Східне Середземномор'я (середина міоцену, 23–16 млн. років тому), звідки види неодноразово розселилися до Євразії та Америки, а також до тропічної Африки та Мадагаскару. За молекулярними даними, переважна більшість морфологічно окреслених таксонів триби (родів, підродів, секцій) не є монофілетичними, що вимагає перегляду родового складу і може у перспективі призвести до значного збільшення кількості "дрібних" родів та нових таксономічних

комбінацій. Тому на сьогодні систематика триби потребує подальших досліджень.

Одним з найчисельніших за видовим складом у трибі *Fabeae* є рід *Vicia* (більше 200 видів), який морфологічно близький до родів *Lens* та *Lathyrus*. Найбільша кількість видів представлена в області Давнього Середземномор'я. Другим центром видового різноманіття роду є Південна Америка, де зосереджена значна частина ендеміків. Первинна диференціація роду, ймовірно, відбувалася у високих широтах Старого Світу, звідки пізніше йшла міграція видів до Середземномор'я і до Північної Америки (через Гренландію?), або із Азії (через Берінгію) до Аляски. З Північної Америки поширення видів у Південну Америку могло відбуватися вже наприкінці четвертинного періоду (Kupicha, 1976).

Було запропоновано багато систем роду *Vicia*, які суттєво відрізняються між собою (Fedoronchuk, 2008a). Найживанішою на сьогодні вважається система, яку розробила Ф.К. Кюпіча (Kupicha, 1976), де рід розділено на два підроди (*Vicia* і *Vicilla* (Schur) Rouy) і 22 секції, до яких пізніше (Maxted, 1993) було додано ще чотири секції. Зі складу *Vicia* було виділено монотипний рід *Anatropostylia* Kupicha (Kupicha, 1973), який також іноді розглядається як окрема монотипна секція *Anatropostylia* (Gunn, Kluge, 1976). Для побудови системи роду Ф.К. Кюпіча важливого значення надавала формі суцвіття та формі прапорця квітки, морфології чашечки, формі та опушення стовпчика, будові плодів та насінин. Були використані також анатомічні й мікроморфологічні дані (зокрема, продиховий індекс). *Vicia hirsuta* (L.) S.F.Gray разом з близькими видами було включено до секції *Cracca* S.F.Gray (всупереч тому, що форма стовпчика й прапорця у цих видів не властива всім іншим представникам цієї секції). Дещо видозмінений варіант системи Кюпіча для видів європейської частини колишнього СРСР запропонував Н.Н. Цвельов (Tzvelev, 1980), який описав нову секцію *Pseudolathyrus* Tzvelev та дві нові підсекції – *Sparsiflorae* Tzvelev і *Sylvaticae* Tzvelev. Пізніше з'явилося нове опрацювання вик Н.Н. Цвельовим (Tzvelev, 1987), в якому попередній варіант системи був дещо видозмінений. Всі види були розподілені у три підроди – subg. *Cracca* (S.F.Gray) Peterm. (пріоритетна назва підроду *Vicilla*), subg. *Ervum* (L.) S.F.Gray, subg. *Vicia* та 12 секцій. *Vicia faba* L., який розглядається в системах

інших авторів на рівні окремого підроду або навіть роду, Н.Н. Цвельовим включений на правах секції до типового підроду *Vicia*.

Нині для уточнення системи роду дедалі частіше використовуються дані молекулярно-філогенетичних досліджень (Duncan et al., 1993; Fennell et al., 1998; Potokina et al., 1999; Steele, Wojciechowski, 2003; Jaaska, 2005; Choi et al., 2006; Endo et al., 2008, 2010; etc.). Так, результати аналізу послідовностей пластидних і ядерних ДНК (*rbcL*, *matK*, *trnL-trnF*, *trnS-trnG*, *psbA-trnH*, ITS), отриманих Н. Schäfer et al. (2012) для 262 видів триби *Fabeae* показали, що рід *Vicia* в його сучасному (традиційному) обсязі є парафілетичним таксоном, у який "вклинюється" рід *Lens*. Невелику, добре підтримувану кладу, яка виявилася сестринською групою до всіх інших видів триби, формують *Vicia hirsuta*, *V. sylvatica* L., а також деякі інші середземноморські ендеміки. Лише невелика кількість секцій роду є монофілетичними (*Bithynicae* Radzhi, *Ervoides* (Godr.) Kupicha, *Ervum* (L.) Taub., *Faba* (Mill.) Ledeb., *Narbonensis* (Radzhi) Maxted, *Peregrinae* Kupicha, *Volutae* Kupicha), більшість же секцій парафілетичні і потребують подальшої систематичної ревізії. Для того, щоб рід *Vicia* можна було б вважати монофілетичним, автори (Schäfer et al., 2012) пропонують низку таксономічних новацій. Зокрема, секцію *Ervum* (клада включає *Vicia tetrasperma* (L.) Schreb., *V. tenuissima* (M.Bieb.) Schinz & Thell., *V. pubescens* (DC.) Link) необхідно підняти до рангу роду *Ervum* L. (з лектотипом *E. tetraspermum* L.); до складу роду *Vicia* включити види роду *Lens* та *Lathyrus saxatilis* (Vent.) Vis., а кладу, що включає *Vicia cypria* Kotschy, *V. lunata* (Boiss. & Bal.) Boiss., *V. ervilia* (L.) Willd., *V. hirsuta*, *V. sylvatica*, *V. monanthos* (L.) Desf. та *V. articulata* Hornem., виключити зі складу роду *Vicia*, визнавши її як рід *Ervilia* Link (з 10 видами). Частково це підтверджується також морфологічними даними. Потребують ревізії багато інших секцій, як щодо можливого розширення, так і звуження їхніх обсягів.

Враховуючи нові дані, отримані в результаті молекулярно-філогенетичних досліджень, тут зроблено критичний перегляд таксономічного складу триби *Fabeae* у флорі України. Зокрема, визнано виділення з роду *Vicia* двох родів – *Ervum* та *Ervilia*. Правомірність виділення секції *Ervum* у рід *Ervum* підтверджується молекулярними даними (Schäfer et al., 2012), згідно яких секція *Ervum*

виявилася сестринською кладою до всіх видів роду *Lathyrus* (окрім *L. saxatilis*), а також родів *Pisum* та *Vavilovia* (98% BS) які, за згаданими авторами, слід включити до складу роду *Lathyrus*.

До роду *Ervilia* віднесено види, що раніше включалися до чотирьох секцій роду *Vicia*: *Ervilia* (Link) W.D.J.Koch, *Ervoides* (Godr.) Kupicha, *Lenticula* (Endl.) Asch. & Graebn. та *Trigonellopsis* Kupicha (остання у флорі України відсутня), що підтверджується молекулярно-філогенетичними дослідженнями (Schäfer et al., 2012), де види сформували кладу, сестринську до всіх інших *Fabeae* (98% BS). Їхня дивергенція від спільних предків найближчих родичів, яким є *V. sylvatica*, за даними авторів, могла відбуватися 11,2–5,0 млн років тому. *Vicia sylvatica*, яка знаходиться в одній кладі разом з видами названих секцій, ми вважаємо за доцільне поки що не включати до складу роду *Ervilia*, оскільки цей вид суттєво відрізняється габітуально і морфологічно від видів *Ervilia*.

До складу *Vicia* включено один із видів *Lathyrus* – *L. saxatilis*. На морфологічну подібність *L. saxatilis*, зокрема опушеного з адаксіального боку стовпчика маточки квітки, до видів секцій *Vicia* і *Hypechusa* роду *Vicia*, у свій час звернула увагу Ф.К. Куріча (1983), яка виділила його в окрему монотипну секцію *Viciopsis* Куріча, але залишила у складі роду *Lathyrus*, на підставі того, що стовпчик з дорсального і адаксіального боків дещо стиснутий (як і у всіх інших видів *Lathyrus*). Результати молекулярних досліджень (Schäfer et al., 2012) підтверджують правомірність включення *Lathyrus saxatilis* до роду *Vicia*. Ми схилиємося до цієї пропозиції, одним із підтверджень якого є косо зрізана в зіві (на верхівці) тичинкова трубка у *Lathyrus saxatilis*, що характерно для видів роду *Vicia*.

Видом без стабільного місця в системі роду залишається *Vicia sylvatica*. За будовою квітки, плода і, особливо, формою прилистків вид займає ізольоване місце в системі *Vicia*. За молекулярно-філогенетичними даними (Schäfer et al., 2012) *V. sylvatica* знаходиться в одній кладі разом з видами секцій *Ervilia*, *Ervoides* та *Trigonellopsis* (*Vicia cypria*, *V. lunata*, *V. ervilia*, *V. hirsuta*, *V. sylvatica*, *V. monanthos*, *V. articulata*), якій автори рекомендують надати ранг роду *Ervilia*. Проте, габітуально і за морфологією *V. sylvatica* суттєво відрізняється від названих видів і ми поки що залишаємо його в роді *Vicia*, у секції *Oroboideae* Stankev., разом з *V. dumetorum* L.,

але в різних підсекціях. Це узгоджується також з результатами кладистичного аналізу морфологічних ознак та ізоензимів (Leht, Jaasca, 2002), де *V. sylvatica* виявився в одній кладі з *V. dumetorum* L. Морфологічна близькість *V. sylvatica* до гавайського ендеміка *V. menziesii* Spreng., що підтверджено також каріологічними даними (Sveshnikova, 1927), дає підставу розглядати його як реліктовий вид з віддаленими спорідненими зв'язками як з європейськими, так і з сибірськими видами.

Типовий підрид *Vicia* у флорі України представлений шістьма секціями (sect.: *Sepium* Radzhi, *Hypechusa* (Alef.) Asch. & Graebn. ex Kupicha, *Vicia*, *Lathyroides* (Buchenau) Tzvelev, *Pseudolathyrus*, *Faba* (Mill.) Ledeb.) які, як показали результати кладистичних досліджень, що базуються на морфологічних, біохімічних та молекулярно-філогенетичних даних (Leht, Jaaska, 2002; Schäfer et al., 2012), не є монофілетичними і потребують подальших таксономічних ревізій. Так, за результатами кладистичного аналізу морфологічних ознак і ізоензимів (Leht, Jaaska, 2002) види спорідненості *V. sativa* L. aggr. (секція *Vicia*) та *V. lathyroides* L. (секція *Lathyroides*) виявилися в одній кладі, яка є сестринською до видів секцій *Hypechusa*, *Pseudolathyrus* та *Narbonensis*, що свідчить про недоцільність віднесення Н.Н. Цвельовим (Tzvelev, 1987) *V. lathyroides* до окремої секції *Lathyroides*. А.К. Станкевич (Stankevych, 1982) включила *V. lathyroides* до роду *Ervum* (підсекція *Subsessiles* Stankev.), що є також неправомірним, оскільки за морфологічними характеристиками *V. lathyroides* більше відповідає ознакам, характерним для видів роду *Vicia*. Це підтверджується молекулярними даними (Schäfer et al., 2012), де *V. lathyroides* сформувала кладу з *V. peregrina* та іншими видами, відсутніми у флорі України (*V. cuspidata* Boiss., *V. michauxii* Schrank. ex Steud., *V. aintabensis* Boiss. & Hausskn. ex Boiss.); ця клада знаходиться на кладограмі між кладою з участю видів зі спорідненості *V. sativa* (секція *Vicia*) і кладою, сформованою *V. pannonica* Crantz, *V. ciliatula* Lipsky, *V. lutea* L. (секція *Hypechusa*).

Ізольоване місце в секції *Hypechusa* займає *Vicia peregrina* L. Від інших видів секції цей вид відрізняється короткими трикутно-шилоподібними зубчиками чашечки, із яких верхні сходяться разом, а також вузьколінійними, на верхівці обрубаними листочками, дрібними

прилистками без нектарників, формою бобів та морфологією хромосом (акроцентричні). У системі Ф.К. Купіча (1976) *V. peregrina* виділено в секцію *Peregrinae* (Radzhi) Купіча. Ми вважаємо доцільним залишити вид у секції *Peregrinae*, разом із *V. lathyroides* де, як вже згадувалося, за молекулярними даними (Schäfer et al., 2012) *V. lathyroides* сформувала спільну кладу з *V. peregrina*. Це підтверджується також результатами кладистичного аналізу морфологічних та біохімічних ознак (ізоензимів), які показали, що секції *Hypechusa* і *Peregrinae* формують два сестринських субкластери в межах одного великого кластеру, але в той же час вони суттєво генетично розходяться (Leht, Jaaska, 2002).

Представники секції *Sepium* – *V. oroboides* Wulfen (вид в Україні відсутній) та типової секції *Vicia* – *V. sepium* L., разом з *V. grandiflora* Scop. та *V. pyrenaica* Pourr. (відсутній в Україні) на кладограмі виявилися сестринськими (філогенетично базальними) до всіх інших видів підроду *Vicia*. Поліфілетичність секцій *Sepium* і *Vicia* підтверджується також філогенетичним аналізом ДНК (Potokina et al., 1999; Schäfer et al., 2012). Зокрема, за результатами молекулярних досліджень (Schäfer et al., 2012), секція *Vicia* формує кладу, в яку "вкладаються" види інших секцій (*Atossa* (Alef.) Asch. & Graebn., *Bithynicae*, *Faba*, *Hypechusa*, *Microcarinae* Maxted, *Peregrinae* (Radzhi) Купіча та *Wiggersia* (Alef.) Maxted). У нашій обробці ми дотримуємося класичного трактування обсягу типової секції. У флорі України секція *Vicia* включає 10 видів, частина з яких є дрібними географічними расами, що утворюють складні видові комплекси (Fedoronchuk, 2008b). Види секції чітко розпадаються на дві морфологічні групи – підсекції: subsect. *Grandiflorae* (Radzhi) Fedoronchuk та subsect. *Sativae* (Buchenau) Fedoronchuk (Fedoronchuk, 1996). Підсекцію *Sativae* складають види середземноморського походження спорідненості *Vicia sativa*. Це одна із найскладніших груп у роді *Vicia*, у межах якої описано багато видів, різновидів і форм, таксономічний ранг яких викликає дискусії у різних систематиків. За результатами молекулярних досліджень види цієї групи формують кладу, сестринську до *V. pyrenaica*, а їхня дивергенція могла відбутися 5,6–2,2 млн років тому (Schäfer et al., 2012).

Тривалий час дискусійним залишалося місце *Vicia bithynica* (L.) L. в системі роду *Vicia*. А.К. Станкевич (Stankevych, 1970) включає вид до роду *Lathyrus*,

з яким його зближують форма та кількість пар листочків на листку, форма плода, квітки та квітконоса. Деякі автори *V. bithynica* включають до секції *Faba* роду *Vicia*. Ми вважаємо за доцільне залишити *V. bithynica* в секції *Pseudolathyrus* роду *Vicia*, а сам вид розглядати як зв'язуючу ланку між групою "бобоподібних" вик та родом *Lathyrus* (Fedoronchuk, 2008b). Це підтверджується також молекулярними даними (Schäfer et al., 2012), за якими *V. bithynica* виявилася сестринським видом до кладу, яку формують *V. oroboides* + *V. faba* + *V. paucijuga*.

Секційна приналежність ще двох видів, близьких до *V. bithynica* – *V. faba* (Mill.) Ledeb. та *V. narbonensis* L., також викликала тривалу дискусію. Так, Ф.К. Радзхі (1970) і Н.Н. Цвельов (Tzvelev, 1980) *V. faba* та *V. narbonensis* віднесли до секції *Faba* (Mill.) Ledeb., базуючись на їх морфологічній подібності, а *V. bithynica* – до монотипної підсекції *Bithynicae* Радзхі секції *Vicia* (Radzhi, 1970), або до монотипної секції *Pseudolathyrus* (Tzvelev, 1980). В обробках інших авторів *V. bithynica* і *V. faba* були поєднані в одній групі з видами спорідненості *V. narbonensis* (Davis, Plitmann, 1970; Купіча, 1976). Фенетичний аналіз морфологічних ознак (Maxted, 1993) показав, що *V. bithynica*, *V. faba* та група видів секції *Narbonensis* досить чітко відрізняються як між собою, так і від усіх інших видів підроду *Vicia*, що є вагомою підставою для виділення їх у три окремі таксономічні групи, або секції. Це підтверджується результатами кладистичного аналізу морфологічних і біохімічних ознак (ізоензимів) (Leht, Jaaska, 2002), де було показано морфологічну відокремленість *V. bithynica* та *V. faba*, які не є безпосередньо пов'язаними з секцією *Narbonensis*. Філогенетичний аналіз хлоропластних і ядерних послідовностей ДНК (Potokina et al., 1999) також свідчить про ближчу спорідненість *V. faba* до *V. bithynica* або до секції *Peregrinae*, ніж до секції *Narbonensis*, як вважалося раніше. Тому ми не погоджуємося з тим, що Н.Н. Цвельов (Tzvelev, 1987) в одну секцію об'єднав *V. faba* і *V. narbonensis* і вважаємо за доцільне помістити ці види до трьох різних секцій (Fedoronchuk, 1996, 2008b). Навіть історично два з цих видів були таксономічно суттєво розділені: *V. faba* включали до окремого роду *Faba* Mill. (1754), тоді як *V. bithynica* – до роду *Lathyrus* L. (1753). Проте, виділення кінських бобів (*V. faba*) в окремий рід *Faba* Mill. є недостатньо обґрунтованим, що підтверджується

також молекулярними даними (Schäfer et al., 2012), згідно яких *V. faba* виявилася сестринським видом до гімалайського *V. paucijuga* В. Fedtsch., який часто трактують як окремий підвид *V. faba*. Обидва таксони знаходяться у поліфілетичній секції *Vicia* (incl. sect.: *Atossa*, *Bithynicae*, *Hypechusa*, *Microcarinae*, *Peregrina*, *Wiggersia*).

За молекулярними даними, що базуються на аналізі послідовностей хлоропластної ДНК (*matK*) (Steele, Wojciechowski 2003), рід *Lens* Mill. є сестринським до парафілетичного роду *Vicia*. Це підтверджується також результатами досліджень (Schäfer et al., 2012) на підставі аналізу послідовностей пластидних і ядерних ДНК, де було показано, що середземноморський вид *Lens culinaris* Medik., разом із морфологічно близькими до нього таксонами, що географічно заміщують один одного і які можна трактувати як близькі його підвиди або варіанти, формують кладу, що філогенетично вкорінена у роді *Vicia*. Вся ця група близьких видів зі спорідненості *Lens culinaris* aggr. виявилася сестринською до середземноморського виду *Lens nigricans* (M.Bieb.) Godr. Дивергенція групи видів спорідненості *L. culinaris* aggr. і *L. nigricans* могла відбуватися 4,9–1,9 млн років тому, тоді як виникнення роду *Lens* від спільних предків з *Vicia* – 14,9–12,6 млн років тому (Schäfer et al., 2012).

За молекулярними даними (Steele, Wojciechowski, 2003), рід *Pisum* L. є сестринським до монофілетичного роду *Lathyrus* L., що підтверджується також результатами досліджень, проведених Н. Schäfer зі співавторами (Schäfer et al. (2012), які показали, що *Pisum* є близьким до середземноморських видів *Lathyrus gloeosperma*, *L. neurolobus* Boiss. & Heldr. та *L. nissolia* L., з якими формує кладу в середині роду *Lathyrus*. У той же час, *Pisum sativum* L. s. l. (включаючи близькі до нього види *P. elatius* M.Bieb. та *P. humile* Mill.) є сестринським до східносередземноморського *P. fulvum* Sibth. & Sm., які разом виявилися сестринськими до кавказьких видів *Vavilovia formosa* (Steven) Fed. (≡ *Pisum formosum* (Steven) Alef.) та *V. aucheri* (Jaub. & Spach) Fed. (≡ *Pisum aucheri* Jaub. & Spach) (Schäfer et al., 2012).

Нижче наводимо (з розширеною синонімікою) конспект системи триби *Fabeae*, яка у флорі України представлена шістьма родами (*Vicia*, *Lathyrus*, *Ervum*, *Ervilia*, *Lens*, *Pisum*) та 76 видами.

FABACEAE Lindl. 1836, in Edwards's Bot. Reg. 22: ad t. 1845. ("*Leguminosae*, or *Fabaceae*"), nom. cons. et nom. alt.: *Leguminosae* vel *Papilionaceae*.

= *Leguminosae* Juss. 1789, Gen. Pl.: 345, nom. cons. et nom. altern.

= *Papilionaceae* Giseke, 1792, Prael. Ord. Nat. Pl.: 415, nom. cons. et nom. altern.

Typus: *Faba* Mill.

Subfamilia 3. **FABOIDEAE**

= *Papilionoideae* DC. 1825, Prodr. 2: 94.

= *Lotoideae* Burnett, 1835, Outlines Bot.: 643 ("*Lotidae*").

Typus: *Faba* Mill.

Tribus 12. **FABEAE**.

= *Vicia* L. trib. *Vicieae* Bronn. 1822, Diss. Legum.: 133.

Typus: *Vicia* L.

Genus 42. **VICIA** L. 1753, Sp. Pl. 2: 734; id., 1754, Gen. Pl., ed. 5: 327.

Багато- або однорічні трав'яні рослини з добре розвиненими улисненими стеблами і парнопірчастими листками з чисельними листочками.

Lectotypus: *Vicia sativa* L.

Від 150 (Kupicha, 1976) до 210 (Hanelt, Mettin, 1989) видів, поширених в холодних і помірно теплих областях північної півкулі, особливо в Середземномор'ї; в Україні – 33 види.

Subgenus 1. **Cracca** Peterm. 1847, Deutschl. Fl.: 152.

= *Vicilla* Schur, 1866, Enum. Pl. Transsilv.: 170. ≡ *Vicia* L. subg. *Vicilla* (Schur) Rouy, 1899, in Rouy et Fouc. Fl. Fr., 5: 229.

Typus: *Vicia cracca* L. (Ст. 10.8 Міжнародного кодексу номенклатури...: Turland et al., 2018).

Sectio 1. **Oroboidea** Stankev. 1970, Тр. прикл. бот. ген. сел., 43, 2: 123.

= *Vicia* L. sect. *Cassubicae* Radzhi, 1971 (1970), Новости сист. высш. раст. 7: 230.

= *Vicia* sect. *Vicilla* (Schur) Asch. & Graebn. ex Kupicha, 1976, Notes Roy. Bot. Gard. Edinburgh, 34, 3: 307.

Typus: *Vicia pisiformis* L.

Subsectio 1. **Dentatae** Radzhi, 1972, Новости сист. высш. раст., 9: 216.

Typus: *Vicia dumetorum* L.

1. *Vicia dumetorum* L. 1753, Sp. Pl. 2: 734. – **Lectotypus:** "Herb. Linnaeus No 906.3" (LINN) [Lassen, 1997, Taxon, 46: 483].

Subsectio 2. *Pisiformes* Radzhi, 1971 (1970), Новости сист. высш. раст., 7: 230. ≡ *Vicia* L. subg. *Craccoidea* B.Fedtsch. sect. *Cracca* S.F.Gray ser. *Pisiformes* B.Fedtsch. 1948, Фл. СССР, 13: 422, nom. inval., descr. ross.

Typus: *Vicia pisiformis* L.

2. *Vicia pisiformis* L. 1753, Sp. Pl.: 734. – **Lectotypus:** "Herb. Clifford: 369, *Vicia* 8" (BM-000646691) [Jonsell, Jarvis, 2002, Nordic J. Bot. 22: 79].

Subsectio 3. *Sylvaticae* Tzvelev, 1980, Новости сист. высш. раст., 17: 205.

Typus: *Vicia sylvatica* L.

3. *Vicia sylvatica* L. 1753, Sp. Pl.: 734. – **Lectotypus:** "Herb. Linnaeus No 906.4" (LINN) [Jonsell, Jarvis, 2002, Nordic J. Bot. 22: 79].

Subsectio 4. *Cassubicae* Radzhi, 1971(1970), Новости сист. высш. раст., 7: 230. = *Vicia* L. subg. *Craccoidea* B.Fedtsch. sect. *Cracca* S.F.Gray ser. *Cassubicae* B.Fedtsch. 1948, Фл. СССР, 13: 427, nom. inval., descr. ross., p. p.

Typus: *Vicia cassubica* L.

4. *Vicia cassubica* L. 1753, Sp. Pl.: 735. – **Lectotypus:** "Herb. Clifford: 368, *Vicia* 1" (BM-000646679) [Jonsell, Jarvis, 2002, Nordic J. Bot. 22: 78].

Subsectio 5. *Pictae* Radzhi, 1971(1970), Новости сист. высш. раст., 7: 231.

= *Vicia* L. subg. *Craccoidea* B.Fedtsch. sect. *Cracca* S.F.Gray ser. *Cassubicae* B.Fedtsch. 1948, Фл. СССР, 13: 427, nom. inval., descr. ross., p. p.

Typus: *Vicia biennis* L. (= *V. picta* Fisch. & C.A.Mey.)

5. *Vicia biennis* L. 1753, Sp. Pl.: 736. – **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 906.16" (LINN) [Hanelt, Mettin, 1962, Kulturpflanze, 10: 48, Abb. 1].

= *Vicia picta* Fisch. & C.A.Mey. 1835, Index Seminum Horti Bot. Petropol.: 41.

Sectio 2. *Cracca* S.F.Gray, 1821, Nat. Arr. Brit. Pl. 2: 614.

Typus: *Vicia cracca* L.

Subsectio 1. *Cracca* Radzhi, 1971(1970), Новости сист. высш. раст., 7: 232. = *Vicia* L. sect. *Euracca* Gren. & Godr, 1849, Fl. Fr. 1, 2: 468. ≡ *Vicia* subg. *Craccoidea* B.Fedtsch. sect. *Cracca* S.F.Gray ser. *Euracca* (Gren. & Godr) B.Fedtsch. 1948, Фл. СССР, 13: 435.

Typus: *Vicia cracca* L.

6. *Vicia cracca* L. 1753, Sp. Pl.: 735. – **Lectotypus:** "Herb. Clifford: 368, *Vicia* 2" (BM) [Chrtková-Zertová, 1979, in Rechinger (ed.), Fl. Iranica, 140: 29].

7. *Vicia tenuifolia* Roth. 1788, Tent. Fl. Germ. 1: 309. – Описано з Центральної Європи: Німеччини (за протологом: "... in collibus et campis arenosis Ducatus Bremensis, Saxoniae, prope Berolinum").

8. *Vicia boissieri* Freyn, 1895, Bull. Herb. Boiss. 3: 191. – Описано з Малої Азії (за протологом: "Paphlagonia, Tossia: in pratis subalpinis ad Karkün ...; Pontus galaticus, Amasia: in monte Lokman. ...; Cappadocia interior, prope Siwas ...; Armeria turcica, Lemüschkhane: Moalbors-Dagh ad margines sylvatum ...; Kurdistan in montis Kuh-Sefin regione inferiore ad pag. Schaklawa, ditionis Erbilensi ..."). ≡ *Vicia tenuifolia* Roth. subsp. *boissieri* (Freyn) Radzhi, 1965, Бот., физиол. раст. и растениев. Дагест. унив.: 60.

9. *Vicia heracleotica* Juz. 1951, Бот. мат. (Ленинград), 14: 16. – **Holotypus:** "Мыс Мартьян, в можжевеловом лесу, 27.V.1949, цв., Раст. Крыма, № 1487, С. Юзепчук и Л. Куприянова" (LE).

= *Vicia elegans* auct. non Guss.

= *V. dalmatica* auct. non Roth.

= *V. tenuifolia* auct. non Roth.

Subsectio 2. *Longitubulatae* Stankev. 1970, Тр. прикл. бот., генет., селекц. 43, 2: 118. = *Vicia* L. sect. *Cracca* S.F.Gray subsect. *Villosae* Radzhi, 1971 (1970), Новости сист. высш. раст., 7: 234.

Typus: *Vicia villosa* Roth.

10. *Vicia villosa* Roth, 1793, Tent. Fl. Germ. 2, 2: 182. – Описано з Центральної Європи (за протологом: "In locis limosis prope Vegesack ante aliquot annos inveni plantam, quae quotannis in horto steriliori culta non mutativ habotum").

11. *Vicia varia* Host, 1831, Fl. Austr. 2: 332. – Описано з Балкан (за протологом: "In Istria maritima inter segetes, ad sepes"). ≡ *V. villosa* (Roth) subsp. *varia* (Host) Corb. 1893, Nouv. Fl. Normand.: 181.

= *V. dasycarpa* auct. non Ten.

= *V. villosa* auct. non Roth.

Subgenus 2. *Vicia*

Typus: lectotypus generis.

Sectio 3. *Sepium* (Buchenau) Radzhi, 1971(1970), Новости сист. высш. раст., 7: 235. ≡ *Vicia* L. sect. "*Euvicia*" ser. *Sepium* Buchenau, 1894, Fl. Nordwest d. Tiefebene: 323.

Typus: *Vicia sepium* L.

12. *Vicia sepium* L. 1753, Sp. Pl.: 737. – **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 906.31" (LINN) [Ali, 1967, Bot. Not. 120: 49].

Sectio 4. *Viciopsis* (**Kupicha**) Fedoronchuk, comb. nov. ≡ *Lathyrus* L. sect. *Viciopsis* Kupicha, 1983, Notes

Royal Bot. Gard. Edinburgh, 41, 2: 237. = *Lathyrus* sect. *Saxatilis* Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 166.

Типус: *Lathyrus saxatilis* (Vent.) Vis. (≡ *Vicia saxatilis* (Vent.) Tropea)

= *Lathyrus* sect. *Orobastrum* Boiss. 1872, Fl. Orient. 2: 601, p.p. excl. typ.

13. *Vicia saxatilis* (Vent.) Tropea, 1907, Malpighia, 21: 41. — **Lectotypus:** "The illustration in Ventenat, Hort. Cels. t. 94" [P.H. Davis, 1970, Fl. Turkey, 4: 352]. ≡ *Orobis saxatilis* Vent. 1800, Hort. Cels.: 94, tabl. 94. ≡ *Lathyrus saxatilis* (Vent.) Vis. 1862, Fl. Dalm. 3: 330. = *Vicia tricuspidata* Steven, 1856, Bull. Soc. Imp. Naturalistes Moscou 29, 2: 158.

Sectio 5. *Hypechusa* (Alef.) Asch. & Graebn. ex Kupicha, 1976, Notes Roy. Bot. Gard. Edinburgh, 34, 3: 323. ≡ *Hypechusa* Alef. 1860, Bot. Zeitung (Berlin) 18: 165. ≡ *Vicia* L. grex *Hypechusa* (Alef.) Asch. & Graebn. 1909, Syn. Mitteleur. Fl. 6, 2: 957.

Типус: *Vicia lutea* L.

= *Vicia* sect. *Hypechusa* subsect. *Brevicarpa* Stankev. 1970, Тр. прикл. Бот., ген. сел. 43, 2: 113.

14. *Vicia pannonica* Crantz, 1769, Stirp. Austr., ed. 2, 2: 399. — Описано з Австрії (за протологом: "Ex confinio Austriae versus Hungariam ad vinearum aggeres crescentem").

15. *Vicia striata* M.Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 2: 162. — **Lectotypus:** "*Vicia striata* MB. Tauria" (LE, Europ. sector) [Fedoronchuk, hic designatus; Tzvelev, 1979, in herb.]. ≡ *V. pannonica* Crantz subsp. *striata* (M.Bieb.) Nym. 1878, Consp. Fl. Eur.: 209. ≡ *V. pannonica* var. *striata* (M.Bieb.) Grisel, 1843, Spic. Fl. Rum. Bith., 1: 79.

= *V. purpurascens* DC. 1813, Cat. Pl. Hort. Monsp.: 155. ≡ *V. pannonica* var. *purpurascens* (DC.) Ser. 1825, in DC., Prodr. 2: 364.

16. *Vicia hybrida* L. 1753, Sp. Pl.: 737. — **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 906.27" (LINN) [Chrtková-Zertová, 1979, in Rechinger (ed.), Fl. Iranica 140: 42].

17. *Vicia anatolica* Turrill, 1927, Kew Bull. 1: 8. — Описано з Малої Азії (за протологом: "Anatolia: Angora district: Chankaya").

= *V. hajastana* Grossh. 1928, Bot. Centralbl. Beih. 44, 2: 224.

= *V. pannonica* Crantz var. *uniflora* Boiss. 1872, Fl. Orient. 2: 569.

= *V. hybrida* auct. non L.

18. *Vicia lutea* L. 1753, Sp. Pl.: 736. — **Lectotypus:** "Löfling 538, Herb. Linn. No. 906.25" (LINN)

[Chrtková-Zertová, 1979, in Rechinger (ed.), Fl. Iranica, 140: 48].

= *V. lineata* M.Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc. 3: 473. — Описано з Криму (за протологом: "... in Tauriae maxime meridionali, circa Nikitam").

19. *Vicia ciliatula* Lipsky, 1899, Тр. Тифл. Бот. сада, 4: 564. — Описано з Північного Кавказу (за протологом: "Per totam Caucasam septentrionalem propagata, e locis permultis collecta, in locis subhumidis umbrosis praecipue frequens").

= *V. ciliata* Lipsky, 1891, Зап. Киев. общ. естествоисп. 11, 2: 46, non Schur, 1853.

= *V. pannonica* auct. non Crantz.

Sectio 6. *Peregrinae* Radzhi, 1971(1970), Новости сист. высш. раст., 7: 238.

Типус: *Vicia peregrina* L.

= *Vicia* L. subg. *Craccoidea* B.Fedtsch. sect. "*Euvicia*" ser. *Peregrinae* B.Fedtsch. 1948, Фл. СССР, 13: 466, non. inval., descr. ross.

= *Vicia* grex *Lathyroides* Buchenau, 1894, Fl. Nordwestdeutshl. Tiefeb.: 323. ≡ *Vicia* sect. *Lathyroides* (Buchenau) Tzvelev, 1980, Новости сист. высш. раст. 17: 203.

20. *Vicia peregrina* L. 1753, Sp. Pl.: 737. — **Lectotypus:** "*Magnol*, Herb. Linn. No. 906.28" (LINN) [Ali, 1977, in Nasir, Ali (eds.), Fl. W. Pakistan, 100: 270].

= ?*V. megalosperma* M.Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 2: 161; Б.Федч. 1948, Фл. СССР, 13: 467; Гроссгейм, 1948, Опред. раст. Кавказа: 155; Н. Чернова, 1968, в Е. Вульф, Фл. Крыма, 2, 2: 243, in adnot. ad *V. peregrina*.

Примітка. Як видно із синоніміки, *V. megalosperma*, як близький вид до *V. peregrina*, наводили лише Б. Федченко (для Криму і Кавказу) та А. Гроссгейм (для Кавказу). За Гроссгеймом (цит. літ.), *V. megalosperma* відрізняється від *V. peregrina* дещо ширшими листочками (3–4 мм, а не 1–2 мм, як у *V. peregrina*), забарвленням віночка (пурпурово-фіолетовим, а не брудно-фіолетовим) та дещо більшими насінинами. Н. Чернова (цит. літ.) відмічає, що рослин з ознаками *V. megalosperma* вона не бачила. У нашій новій обробці роду *Vicia* флори України (Fedoronchuk, 1996, 1998) в переглянутому матеріалі з Криму ми також не виявили зразків, які б повністю відповідали діагнозу *V. megalosperma*.

21. *Vicia lathyroides* L. 1753, Sp. Pl.: 736. — **Lectotypus:** "Herb. Burser XIX: 97" (UPS) [Lassen, 1997, in Turland, Jarvis (eds.), Taxon, 46: 483].

= *V. olbiensis* auct. non Reut. ex Timb.-Lagr.

Sectio 7. *Vicia*

Типус: lectotypus generis.

Subsectio 1. *Grandiflorae* (Radzhi) Fedoronchuk, 1996, Укр. бот. журн., 53, 5: 593. ≡ *Vicia* L. subg. *Craccoidea* B.Fedtsch. sect. *Eu-Vicia* ser. *Grandiflorae* B.Fedtsch. ex Radzhi, 1971(1970), Новости сист. высш. раст., 7: 236.

Typus: *Vicia grandiflora* Scop.

22. *Vicia grandiflora* Scop. 1772, Fl. Carn., ed. 2, 2: 65. — Описано з Піреніїв: Італії, окол. Трієста (за протологом: "Species Tergesto misit").

23. *Vicia kitaibeliana* (W.D.J.Koch) Stank. 1949, в Станков и Талиев, Опред. высш. раст. европ. части СССР: 462. ≡ *V. grandiflora* Scop. var. *kitaibeliana* W.D.J.Koch, 1836, Syn. Fl. Germ. Helv. 1: 197. ≡ *V. sordida* Waldst. & Kit. 1802, in Willd., Sp. Pl. 3, 2: 1108, nom. illeg., non Salisb. (Prodr. Stirp. Chap. Allerton 339. 1796, nom. illeg.). ≡ *V. grandiflora* Scop. subsp. *sordida* Dostál, 1950, Kvét. ČSR: 804. 1984; in Folia Mus. Rerum Nat. Bohemiae Occid., Bot. 21: 8. — Описано з Європи: Угорщини і Румунії (за протологом: "... in pratis et fruticetis Hungariae: velut in comitatu Sümeghiensi ad Babocsam, in Baranyensi ad Petsvárad, in Bonatu infra Mehadium; copiosissima autem in comitatu Bihariensi, ubi prata replet in foeni augmentum").

= *V. grandiflora* auct. non Scop., p. p.

24. *Vicia biebersteinii* Besser ex M.Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc. 3: 472. — **Lectotypus:** "*Vicia biebersteinii* mihi. E Podol. australi. Herb. W. Besser" (LE, Europ. sector) [**Fedoronchuk, hic designatus**]. ≡ *V. grandiflora* Scop. var. *biebersteinii* (Besser ex M.Bieb.) Griseb. 1843, Spicil. Fl. Rumel. 1: 78. ≡ *V. grandiflora* Scop. subsp. *biebersteinii* (Besser ex M.Bieb.) Dostál, 1950, Kvét. ČSR: 804.

= *V. grandiflora* auct. non Scop., p. p.

Subsectio 2. *Sativae* (Buchenau) Fedoronchuk, 1996, Укр. бот. журн., 53, 5: 593. ≡ *Vicia* L. IV. *Sativa* Buchenau, 1894, Fl. Nordvest. Tiefeb.: 460. ≡ *Vicia* subg. *Craccoidea* B.Fedtsch. sect. "*Eu-Vicia*" ser. *Sativae* (Buchenau) B.Fedtsch. 1948, Фл. СССР, 13: 460, sine auct. comb.

Typus: *Vicia sativa* L.

25. *Vicia sativa* L. 1753, Sp. Pl.: 736. — **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 906.20" (LINN) [Fawcett, Rendle, 1920, Fl. Jamaica, 4: 42]. ≡ *Vicia sativa* L. ssp. *sativa*. ≡ *Vicia sativa* L. var. *sativa*.

= *V. sativa* subsp. *notata* Asch. & Graebn. 1909, Syn. Mitteleur. Fl. 6, 2: 963.

26. *Vicia incisa* M.Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc. 3: 471. — **Lectotypus:** "*Vicia incisa* MB. In Tauria meridionali. com. a. 1816" (LE, Europ. sector)

[**Fedoronchuk, hic designatus**]. ≡ *V. sativa* L. subsp. *incisa* (M.Bieb.) Arcang. 1882, Comp. Fl. Ital.: 201.

27. *Vicia cordata* Wulf. ex Hoppe, 1812, in Sturm, Deutschl. Fl. 1, 32: tab. 497. — Описано з Європи (за протологом: "Wächst unter der Saat in Kärnthen, wahrscheinlich auch in andern Gegenden Deutschlands"). Тип не зберігся. ≡ *Vicia sativa* L. subsp. *cordata* (Wulf. ex Hoppe) Asch. & Graebn. 1909, Syn. Mitteleur. Fl. 6, 2: 968.

28. *Vicia angustifolia* Reichard, 1778, Fl. Moeno-Fraucof. 2: 44. — Описано з Європи (за протологом: "In sylvis frequens, et inter segetes").

= *V. sativa* L. var. *nigra* L. 1763, Sp. Pl. ed. 2: 1037, nom. illeg. ≡ *V. sativa* L. [unranked] *nigra* Ehrh. 1780, Hannover. Mag. 15: 229.

= *V. bobartii* E.Forst. 1833, Trans. Linn. Soc. London (Bot.), 16: 442.

29. *Vicia segetalis* Thuill. 1799, Fl. Paris, ed. 2: 367. — Описано з Європи: Франції, окол. Парижа (за протологом: "Habitat inter segetes"). ≡ *V. sativa* L. var. *segetalis* (Thuill.) Ser. 1825, in DC. Prodr. 2: 361. ≡ *V. angustifolia* Reichard var. *segetalis* (Thuill.) W.D.J.Koch, 1835, Syn., ed. 1: 197.

= *V. sativa* subsp. *nigra* auct., p. p.

30. *Vicia pilosa* M.Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 2: 161. — **Lectotypus:** "Sudagh et [...] col. Pallas" (LE, Europ. sector) [**Fedoronchuk, hic designatus**]. ≡ *V. angustifolia* Reichard var. *pilosa* (M.Bieb.) Boiss. 1872, Fl. Orient. 2: 575. ≡ *V. sativa* L. subsp. *pilosa* (M.Bieb.) Zohary & Plitmann, 1979, Pl. Syst. Evol. 131, 1–2: 146.

= *V. sativa* subsp. *nigra* auct. non Ehrh.

31. *Vicia amphicarpa* Dorthes, 1789, Journ. Phys. 35: 131. — Описано з півдня Центральної Європи: Франції, провінції Прованс (за протологом: "in Provincia"). ≡ *V. sativa* L. subsp. *amphicarpa* (Dorthes) Asch. & Graebn. 1909, Syn. Mitteleur. Fl. 6, 2: 974.

Sectio 8. *Pseudolathyrus* Tzvelev, 1980, Новости сист. высш. раст. 17: 204. = *Vicia* L. sect. *Vicia* subsect. *Bithynicae* Radzhi, 1971 (1970), Новости сист. высш. раст. 7: 237.

Typus: *Vicia bithynica* (L.) L.

32. *Vicia bithynica* (L.) L. 1759, Systema Naturae, ed. 10, 2: 1166. — **Lectotypus:** "Herb. Linnaeus No 906.19" (LINN) [Ali, 1967, Bot. Not. 120: 48]. ≡ *Lathyrus bithynicus* L. 1753, Sp. Pl.: 731.

Subgenus 3. *Faba* (Mill.) Peterm. 1847, Deutschl. Fl.: 152. ≡ *Faba* Mill. 1754, Gard. Dict. Abr., ed. 4: sine pag. ≡ *Vicia* L. subg. *Vicia* sect. *Faba* (Mill.) Ledeb. 1843, Fl. Ross. 1: 664.

Typus: *Vicia faba* L.
= *Bona* Medik. 1787, Volles. Churpf. Phys.-Oekon. Ges. 2: 360.

Sectio 9. **Laticarpae** (Stankev.) Fedoronchuk, 1996, Укр. бот. журн., 53, 5: 595. ≡ *Vicia* L. sect. *Vicia* subsect. *Laticarpae* Stankev. 1970, Тр. прикл. Бот., ген., сел. 43: 2: 111. = *Vicia* sect. *Faba* (Mill.) Ledeb. subsect. *Narbonensis* Radzhi, 1971 (1970), Новости сист. высш. раст. 7: 239.

Typus: *Vicia narbonensis* L.

Примітка. Назва підсекції *Laticarpae* Stankev. (1970) є пріоритетною щодо назви підсекції *Narbonensis* Radzhi (1971).

33. *Vicia narbonensis* L. 1753, Sp. Pl.: 737. – **Lectotypus:** "*Vicia narbonensis*" in Rivinus, 1691, Ordo Pl. Fl. Tetrapetal., t. 57" [Schäfer, 1973, Kulturpflanze, 21: 246, Abb. 13].

= *V. joannis* S.Tam. 1954, Фл. Азерб. 5: 552.

Sectio 10. **Faba** (Mill.) Ledeb. 1843, Fl. Ross. 1: 664. ≡ *Faba* Mill. 1754, Gard. Dict. Abr., ed. 4: sine pag.

Typus: *Vicia faba* L.

34. *Vicia faba* L. 1753, Sp. Pl.: 737. – **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 906.34" (LINN) [Westphal, 1974, Pulses Ethiopia, Taxon. Agric. Signif.: 205]. ≡ *Faba bona* Medik. 1787, Vorles. Churpfälz. Phys.-Öcon. Ges. 2: 360.

Genus 43. **ERVUM** L. 1753, Sp. Pl.: 738. ≡ *Vicia* L. subg. (b.) *Ervum* (L.) S.F.Gray, 1821, Nat. Arr. Brit. Pl. 2: 614. ≡ *Vicia* sect. *Ervum* (L.) Taub. 1894, in Engl. u. Prantl, Nat. Pflanzenfam. 3, 3: 350.

Однорічники з парнопірчастими листками з чисельними листочками та дрібними прилистками без нектарника.

Lectotypus: *Ervum tetraspermum* L. (≡ *Vicia tetrasperma* (L.) Schreb.).

Оліготипний рід, включає три види (*E. pubescens* DC., *E. tetraspermum* L., *E. tenuissimum* M.Bieb.), з яких в Україні достовірно відомими є лише два останніх.

1. *Ervum tetraspermum* L. Sp. Pl.: 738. – **Lectotypus:** "Magnol, Herb. Linn. No. 907.3" (LINN) [Ali, 1967, Bot. Not. 120: 51]. ≡ *Vicia tetrasperma* (L.) Schreb. 1771, Spicil. Fl. Lips.: 26.

2. *Ervum tenuissimum* M.Bieb. 1798, Tabl. Prov. Casp.: 116. – Описано, ймовірно, з Криму, але без вказівки конкретного місцезростання (за протологом: "Haud infrequens in graminosis"); тип в LE. ≡ *Vicia tenuissima* (M.Bieb.) Schinz & Thell. 1913, Vierteljahr. Naturf. Ges. Zürich, 58: 70.

= *V. gracilis* Loisel. 1807, Fl. Gall. 2: 148, non Banks & Soland. 1794.

= *V. laxiflora* auct. non Brot.

Genus 44. **ERVILIA** Link, 1822, Enum. Hort. Berol. 2: 240. ≡ *Vicia* L. sect. *Ervilia* (Link.) W.D.J.Koch, 1836, Syn. Fl. Germ.: 191.

= *Ervum* L. grex *Lenticula* Endl. 1840, Gen. Pl.: 1279, s. restr. ≡ *Vicia* sect. *Lenticula* (Endl.) Asch. & Graebn. 1909, Syn. Mitteleur. Fl. 6, 2: 905.

= *Vicia* sect. *Ervoides* (Godr.) Kupicha, 1976, Notes Roy. Bot. Gard. Edinburgh, 34, 3: 316.

Однорічники з парнопірчастими листками з чисельними листочками та дрібними прилистками, без нектарника.

Lectotypus: *Ervilia sativa* Link (= *Ervum ervilia* L.)

Близько 10 видів, поширених переважно в Середземномор'ї, Малій Азії, Ірані, з яких в Україні нині представлено три види.

1. *Ervilia sativa* Link, 1822, Enum. Hort. Berol. 2: 240. ≡ *Ervum ervilia* L. 1753, Sp. Pl.: 738. – **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 907.8" (LINN) [Chrtková-Zertová et al. 1979, in: Rechinger (ed.), Fl. Iranica, 140: 21]. ≡ *Vicia ervilia* (L.) Willd. 1802, Sp. Pl. 3, 2: 1103.

2. *Ervilia loiseleurii* (M.Bieb.) H.Schaef., Coulot & Rabaute, 2016, Bull. Soc. Bot. Centre-Quest. Numero Special, 46(4): 409. – Описано з Криму (за протологом: "Cum praecedente in Tauria legi et hucusque confusum habui"), тип в LE. ≡ *Ervum loiseleurii* M.Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc. 3: 475. ≡ *Vicia loiseleurii* (M.Bieb.) Litv. 1932, Список раст. Герб. фл. СССР, 9: 47.

= *Vicia meyeri* Boiss. 1872, Fl. Orient. 2: 133.

= *V. litvinovii* Boriss. 1960, в Е.В. Вульф, Фл. Крыма, 2, 2: 230, nom. illeg.

= *V. pubescens* auct. non Link.

3. *Ervilia hirsuta* (L.) Opiz, 1852, Seznam, 41. – **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 907.5" (LINN) [Ali, 1967, Bot. Not. 120: 50]. ≡ *Ervum hirsutum* L. 1753, Sp. Pl.: 738. ≡ *Vicia hirsuta* (L.) S.F.Gray, 1821, Nat. Arr. Brit. Pl. 2: 614.

Примітка. У літературі під назвою *Vicia articulata* Hornem (1807, Enum. Pl. Hort. Hafn.: 41; id. 1815, Hort. Hafn. 2: 690) [= *Vicia monanthos* (L.) Desf. (1799, Fl. Atl. 2: 165), non Retz (1783)] наводився ще один вид з роду *Ervilia* – *E. articulata* (Hornem.) H.Schaef., Coulot & Rabaute. Раніше він культивувався в західних регіонах України під назвою "чорна сочевиця". Від близького *Ervilia sativa* (= *Vicia ervilia*) відрізняється різними за морфологією в кожній парі прилистками (один з них лінійний, цілокрайний, сидячий, другий – напівстрілоподібний, пальчато розсічений на щетиноподібні частки, на короткій ніжці), а також довшим віночком (10–14 мм завд.) та бобами, зі слабше вираженими перетяжками між насінинами.

Genus 45. **LENS** Mill. 1754, Gard. Dict. Abr., ed. 4, 2, nom. cons.

Однорічники з парнопірчастими листками з чисельними листочками та дрібними прилистками.

Типус: *Lens culinaris* Medik. (= *L. esculenta* Moench).

Відомо 9 видів, поширених в Середземномор'ї, на Близькому Сході, в Західній та Середній Азії; декілька видів вирощуються як кормові рослини; в Україні – 4 види, що культивуються.

1. ***Lens nigricans*** (M.Bieb.) Webb & Berthel, 1842, Hist. NAT. II. Canar. 3, 2: 97. – Описано з Криму (за протоологом: "In Tauriae meridionalis collibus et ad silvarum margines reperitur"). ≡ *Ervum nigricans* M.Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 2: 164.

2. ***Lens ervoides*** (Brign.) Grande, 1918, Bull. Orto Bot. Napoli, 5: 58. – Описано з Італії (за протоологом: "In ForoJulio alla Rossa di Monfalcone"). ≡ *Cicer ervoides* Brign. 1810, Fasc. Rar. Pl. ForoJul.: 27.

= *Ervum lenticula* Schreb. ex Sturm. 1812, in Schreb. ex Sturm, Deutschl. Fl. Abt. 1, Heft. 32: 11. ≡ *Lens lenticula* (Schreb. ex Sturm.) Webb. & Berthel, 1842, Hist. Nat. II. Canar. 3, 2: 97.

3. ***Lens orientalis*** (Boiss.) Schmalh. 1895, Фл. Ср. и Юж. России, 1: 297. – Описано з Близького Сходу (Анатоля, Антіліван, Південний Іран; за проологом: "... in montanis lapidosis totius orientalis"). ≡ *Ervum orientale* Boiss. 1849, Diagn. Pl. Orient., 1, 9: 115; id. 1867, Fl. Orient., 2: 598.

4. ***Lens culinaris*** Medik, 1787, Vorles. Churpfälz. Phys.-Öcon. Ges. 2: 361. – Описано із Франції (за протоологом: "... inter Galliae segetes"). ≡ *Ervum lens* L. 1753, Sp. Pl.: 738. = *Lens esculenta* Moench, 1794, Meth.: 136.

Genus 46. **PISUM** L. 1753, Sp. Pl.: 727; id. 1754, Gen. Pl., ed. 5: 324.

Однорічні рослини з безкрилими стеблами, парнопірчастими листками з нечисельними листочками та великими зубчастими прилистками.

Lectotypus: *Pisum sativum* L.

Близько 10 видів, поширених переважно в Середземномор'ї і Передній Азії; в Україні – три види з групи спорідненості *P. sativum*, з яких один культивується.

1. ***Pisum sativum*** L. 1753, Sp. Pl., 2: 727. – **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 903.1" (LINN) [Westphal, 1974, Pulses Ethiopia, Taxon. Agric. Signif.: 186]. ≡ *Pisum sativum* L. var. *sativum*, op. cit.: 727.

2. ***Pisum elatius*** M.Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 2: 151. – Описано з Кавказу: Грузії (за протоологом: "... in Iberia"), тип в LE.

3. ***Pisum arvense*** L. 1753, Sp. Pl.: 727. – **Lectotypus:** "*Pisum pulchrum* folio anguloso" in Morison, 1680, Pl. Hist. Univ., 2: 47, s. 2, t. 1, f. 4" [Jonsell, Jarvis, 2002, Nordic J. Bot. 22: 78].

Genus 47. **LATHYRUS** L. 1753, Sp. Pl.: 729; id. 1754, Gen. Pl., ed. 5: 326.

Багаторічні трав'яні, рідше однорічні рослини з крилатими або безкрилими стеблами та парнопірчастими листками, рідше листочки редуковані.

Lectotypus: *Lathyrus sylvestris* L.

Близько 170 видів, поширених головним чином в позатропічних країнах Північної, частково Південної півкуль, найбільше в країнах Середземномор'я; в Україні – 30 видів, з яких 2 культивується і нерідко дичавіють.

Subgenus 1. **Lathyrus**

Типус: lectotypus generis.

Sectio 1. **Lathyrus.** ≡ *Lathyrus* L. sect. *Eulathyrus* Ser. 1825, in DC. Prodr., 2: 369.

Типус: lectotypus generis.

1. ***Lathyrus sylvestris*** L. 1753, Sp. Pl.: 733. – **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 905.19" (LINN) [Goyder, 1992, in: Jarvis (ed.), Taxon, 41: 565].

= *L. megalanthus* auct. non Steud.

2. ***Lathyrus latifolius*** L. 1753, Sp. Pl.: 733. – **Lectotypus:** "Herb. Clifford: 367, *Lathyrus* 7" (BM-000646673) [Lassen, 1997, in: Turland, Jarvis (eds.), Taxon, 46: 474].

= *L. megalanthus* Steud. 1840, Nomencl. Bot. ed. 2, 2: 14.

Sectio 2. **Rotundifolii** Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 153.

Типус: *Lathyrus rotundifolius* Willd.

3. ***Lathyrus rotundifolius*** Willd. 1802, Sp. Pl. 3, 2: 1088. – **Holotypus:** "Tauria, in graminosis ad Karagos, dic 8 Maji 1793, Boeber" (Herb. Willd., B).

= *L. miniatus* M. Bieb. ex Steven, 1856, Bull. Soc. Imp. Naturalistes Moscou, 29, 2: 161, nom. nud.

= *L. rotundifolius* var. *insignis* M.Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc. 3: 466.

= *L. rotundifolius* var. *ellipticus* Ser. ex Ledeb. 1842, Fl. Ross. 1: 685.

4. ***Lathyrus undulatus*** Boiss. 1856, Diagn. Pl. Orient. ser. 2, 2: 41. – Описано із Туреччини (за протоологом: "...prope Byzantium").

Sectio 3. **Apteri** (Czefr.) Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 153. ≡ *Lathyrus* L. subsect. *Apteri* Czefr. 1971, Новости сист. высш. раст. 8: 196.

Типус: *Lathyrus tuberosus* L.

5. *Lathyrus tuberosus* L. 1753, Sp. Pl.: 732. – **Lectotypus**: "Herb. Clifford: 367, *Lathyrus* 5" (BM-000646671) [Chrtková-Žertová et al., 1979, in: Rechinger (ed.), Fl. Iranica, 140: 71].

Sectio 4. *Odorati* Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 153.

Typus: *Lathyrus odoratus* L.

6. *Lathyrus odoratus* L. 1753, Sp. Pl.: 732. – **Lectotypus**: "Herb. Linn. No. 905.12" (LINN) [Wijnands, 1983, Bot. Commelins: 164].

Subgenus 2. *Cicercula* (Medik.) Czefr. 1971, Новости сист. высш. раст. 8: 198. ≡ *Cicercula* Medik. 1787, Vorles. Churpfälz. Phys.-Öcon. Ges. 1: 358.

Typus: *Lathyrus cicera* L.

Sectio 5. *Cicercula* (Medik.) Gren. & Godr. 1848, Fl. Fr., 1: 481, s. str.

= *Lathyrus* L. sect. *Setifolii* Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 156, p.p.

Typus: *Lathyrus cicera* L.

7. *Lathyrus cicera* L. 1753, Sp. Pl.: 730. – **Lectotypus**: "Herb. Linn. No. 905.5" (LINN) [Ali, 1965, Biologia (Lahore), 11(2): 8].

8. *Lathyrus hirsutus* L. 1753, Sp. Pl.: 732. – **Lectotypus**: "Herb. Linn. No. 905.13" (LINN) [Ali, 1965, Biologia (Lahore) 11(2): 8].

9. *Lathyrus sativus* L. 1753, Sp. Pl.: 730. – **Lectotypus**: "Herb. Clifford: 367, *Lathyrus* 4" (BM) [Westphal, 1974, in: Pulses Ethiopia, Taxon. Agric. Signif.: 104, 106].

Sectio 6. *Orobastrum* Boiss. 1872, Fl. Orient. 2: 601, s. str.

= *Lathyrus* L. sect. *Setifolii* Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 156, s. str.

Typus: *Lathyrus setifolius* L.

= *Lathyrus* subsect. *Annui* Czefr. 1971, Новости сист. высш. раст. 8: 197, s. str.

10. *Lathyrus setifolius* L. 1753, Sp. Pl.: 731. – **Lectotypus**: "Herb. Linn. No. 303.13 (S)" (LINN) [Lassen, 1997, in: Turland, Jarvis (eds.), Taxon, 46: 474].

Subgenus 3. *Orobus* (L.) Peterm. 1847, Deutschl. Fl.: 155. ≡ *Orobus* L. 1753, Sp. Pl.: 728.

Lectotypus: *Lathyrus linifolius* (Reichard) Bässler (= *Orobus tuberosus* L.).

Sectio 7. *Orobus* (L.) Gren. & Godr. 1848, Fl. Fr. 1: 485. ≡ *Orobus* L. 1753, Sp. Pl.: 728, s. str.

Typus: *Lathyrus linifolius* (Reichard) Bässler (= *Orobus tuberosus* L.).

= *Lathyrus* L. sect. *Orobastrum* Boiss. 1872, Fl. Orient. 2: 601, p. p.

Subsectio 1. *Palustres* (Bässler) Krytzka, 2014, Укр. бот. журн., 71, 6: 682. ≡ *Lathyrus* L. ser. *Palustres* Bässler, 1966, Feddes Repert. 72, 2: 88.

Typus: *Lathyrus palustris* L.

11. *Lathyrus palustris* L. 1753, Sp. Pl.: 733. – **Lectotypus**: "Herb. Linn. No. 305.3 (S)" (LINN) [Lassen, 1997, in: Turland, Jarvis (eds.), Taxon 46: 474]. ≡ *Orobus palustris* (L.) Rchb. 1832, Fl. Germ. Excurs.: 537.

Subsectio 2. *Nigricantes* Czefr. 1971, Новости сист. высш. раст. 8: 192.

Typus: *Lathyrus niger* (L.) Bernh.

Series 1. *Nigri* Fritsch ex Czefr. 1965, Новости сист. высш. раст.: 164.

Typus: *Lathyrus niger* (L.) Bernh.

12. *Lathyrus niger* (L.) Bernnh. 1800, Syst. Verz. Erfurt: 248. – **Lectotypus**: "Herb. Clifford: 366, *Orobus* 1" (BM) [Jonsell, Jarvis, 2002, Nordic J. Bot. 22: 78]. ≡ *Orobus niger* L. 1753, Sp. Pl.: 729.

Series 2. *Incurvi* Bässler, 1966, Feddes Repert. 72, 2: 87.

Typus: *Lathyrus incurvus* (Roth) Roth

13. *Lathyrus incurvus* (Roth) Roth, 1787, Bot. Abh. Beobacht.: 66. – Описано за садовими екземплярами, вирощеними з насіння невідомого походження. ≡ *Vicia incurva* Roth, 1783, Beitr. Bot. 2: 98. ≡ *Orobus incurvus* (Roth) A.Br. 1853, Ind. Sem. Horti Berol.: 23.

Subsectio 3. *Montani* Czefr. 1971, Новости сист. высш. раст. 8: 193.

Typus: *Lathyrus montanus* Bernh.

14. *Lathyrus vernus* (L.) Bernh. 1800, Syst. Verz. Erfurt.: 247. – **Lectotypus**: "Herb. Clifford: 366, *Orobus* 2, sheet A" (BM-000646655) [Jonsell, Jarvis, 2002, Nordic J. Bot. 22: 78]. ≡ *Orobus vernus* L. 1753, Sp. Pl.: 728.

15. *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf. 1892, in K. Koch, Syn. Fl. Germ. ed. 3: 714. – Описано за екземпляром, вирощеним із насіння невідомого походження. ≡ *Orobus venetus* Mill. 1768, Gard. Dict., ed. 8: n 8.

Sectio 8. *Pseudorobus* (Czefr.) Krytzka, 2014, Укр. бот. журн., 71, 6: 683. ≡ *Lathyrus* L. subg. *Pseudorobus* Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 156.

Typus: *Lathyrus aureus* (Steven) Brandza.

16. *Lathyrus aureus* (Steven) Brandza, 1883, Prodr. Pl. Roman. 2: 546. – Описано із Криму (за протологом: "... in Tauria"). ≡ *Orobus aureus* Steven, 1836, Index Seminum Hort. Petropol. 3: 42.

17. *Lathyrus laevigatus* (Waldst. & Kit.) Gren. 1865, Fl. Chain. Jurass.: 193. – Описано із Румунії:

Трансильванія (за протологом: "... crescit in montecalcareo, arci votustae Mrzin opposito non procul Korenicza, et ipsa alpe Plissivicza inter: Pinum Pumilionem, untrobique rara"). ≡ *Orobus laevigatus* Waldst. & Kit. 1809, Descr. Icon. Pl. Rar. Hung. 3: 270, tab. 243.

18. *Lathyrus subalpinus* (Herbich) G.Beck, 1902, in Rchb., Icon. Fl. Germ. 22: 156, tab. 220. — Описано із Прикарпаття (за протологом: "Auf Alpenwiesen in der Lucina, an der Ketschera-Luczinska"). ≡ *Orobus subalpinus* Herbich, 1853, Stirp. Rar. Bucov.: 49.

19. *Lathyrus transsilvanicus* (Spreng.) Rchb. 1886, Icon. Fl. Germ. 22: tab. 220. — Описано з Румунії (за протологом: "Transsilvania"). ≡ *Orobus transsilvanicus* Spreng. 1826, Syst. Veg., 3: 260.

Sectio 9. *Pisiformes* (Czefr.) Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 165. ≡ *Lathyrus* L. subsect. *Pisiformes* Czefr. 1976, Новости сист. высш. раст. 13: 209, s. restr.

Typus: *Lathyrus pisiformis* L.

20. *Lathyrus pisiformis* L. Sp. Pl.: 734. — **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 905.27" (LINN) [Valdés Bermejo, López, 1977, Anales Inst. Bot. Cavanilles, 34: 164].

Sectio 10. *Eurytrichon* Bässler, 1966, Feddes Repert. 72, 2–3: 90.

Typus: *Lathyrus laxiflorus* (Desf.) Kuntze

21. *Lathyrus laxiflorus* (Desf.) Kuntze, 1887, Tr. Петерб. бот. сада, 10, 1: 185. — **Lectotypus:** "[Crete] L'île de Candie et dans le royaume de Pont. Tournefort" (P) [P.H. Davis, 1970, Fl. of Turkey, 4: 347]. ≡ *Orobus laxiflorus* Desf. 1808, Choix Pl. Coroll. Inst. Tourn.: 83.

Sectio 11. *Pratenses* Bässler, 1966, Feddes Repert. 72, 2–3: 90.

Typus: *Lathyrus pratensis* L.

22. *Lathyrus pratensis* L. 1753, Sp. Pl.: 733. — **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 905.18" (LINN) [Ali, 1965, Biologia (Lahore), 11(2): 6]. ≡ *Orobus pratensis* (L.) Döll, 1843, Rhein. Fl.: 787.

Sectio 12. *Variiflori* (Czefr.) Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 166. ≡ *Lathyrus* L. subsect. *Variiflori* Czefr., 1971, Новости сист. высш. раст. 8: 193.

Typus: *Lathyrus pannonicus* (Jacq.) Garcke

= *Lathyrus* ser. *Albi* Fritsch ex Czefr., 1965, Новости сист. высш. раст. 1965: 154.

= *Lathyrus* sect. *Lathrostylis* (Griseb.) Bässler, 1971, Feddes Repert. 82, 6: 433, p. p.

23. *Lathyrus pannonicus* (Jacq.) Garcke, 1863, Fl. Nord-Mittel-Deutschl., ed. 6: 112, s. restr. — **Lectotypus:** "H. in pratis. F. Majo". Jacquin. 1762.

[Bässler, 1981, Feddes Repert. 82, 6: 198]. ≡ *Orobus pannonicus* Jacq. 1762, Enum. Stirp. Vindob.: 128; id., 1773, Fl. Austr. 1: 25, tab. 39.

= *Lathyrus austriacus* (Crantz) Wissjul. 1954, Фл. УРСР, 6: 558.

24. *Lathyrus lacteus* (M.Bieb.) Wissjul. 1954, Фл. УРСР, 6: 560. — Описано із Передкавказзя (за протологом: "... in Caucasi campestribus, etiam ad Wolgam inferiorem et in planitiebus Tanaicensibus"). ≡ *Orobus lacteus* M.Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 2: 152.

= *Lathyrus pannonicus* (Jacq.) Garcke, 1863, Fl. Nord-Mittel-Deutschl. ed. 6: 112.

= *Orobus pannonicus* Jacq. var. *collinus* Ortman, 1852, Verh. Zool.-Bot. Ver. Wien, 2: 13. ≡ *Lathyrus pannonicus* subsp. *collinus* (Ortman) Soó, 1942, Scripta Bot. Mus. Tanss. 1: 46.

= *Lathyrus versicolor* auct. non (Gmel.) Beck.

25. *Lathyrus lacaitae* Czefr. 1965, Новости сист. высш. раст.: 155. ≡ *Orobus hispanicus* Lacaita, 1928, Cavanillesia, 1: 26, non *Lathyrus hispanicus* Rouy, 1899. ≡ *Lathyrus pannonicus* (Jacq.) Garcke, subsp. *hispanicus* Bässler, 1966, Feddes Repert. 72, 2–3: 89. — Описано з Іспанії (за протологом: "...inter San Rafael et Villacain").

= *Lathyrus pannonicus* subsp. *longestipalutis* Lainz, 1961, Bol. Inst. Estud. Astur., ser. C, 3: 166.

Sectio 13. *Lathrostylis* (Griseb.) Bässler, 1971, Feddes Repert., 82, 6: 433, s. str. ≡ *Orobus* L. sect. *Lathrostylis* Griseb. 1843, Spicil. Fl. Rumel. 1: 74.

Typus: *Lathyrus digitatus* (M.Bieb.) Fiori

= *Platystylis* Sweet, 1828, Brir. Flow. Gard., ser. 1, 1: 329, tab. 239. ≡ *Lathyrus* L. sect. *Platystylis* (Sweet) Bässler, 1966, Feddes Repert. 72, 2–3: 88, p. p.

= *Orobus* sect. *Orobulus* S.Tam. 1962, Фл. Арм. 4: 326, p. p.

26. *Lathyrus digitatus* (M.Bieb.) Fiori, 1900, in Fiori et Paol., Fl. Ital. 2: 105. — Описано із Криму (за протологом: "...in Tauriae montibus sylvaticis"). ≡ *Orobus digitatus* M.Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 2: 153.

27. *Lathyrus pallescens* (M.Bieb.) K. Koch, 1841, Linnaea, 15: 729. — Описано із Криму (за протологом: "...in Tauriae campis arpicis"). ≡ *Orobus pallescens* M.Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc. 2: 153. ≡ *O. canescens* L. fil. var. *pallescens* (M.Bieb.) Ser. 1825, in DC. Prodr. 2: 379.

= *O. angustifolius* L. 1753, Sp. Pl.: 729, non *Lathyrus angustifolius* Medik. 1789 et al.

= *O. canescens* auct. fl. ross., non L. fil.

Sectio 14. *Linearicarpus* Kupicha, 1983, Notes Royal Bot. Gard. Edinburgh, 41, 2: 237.

Типус: *Lathyrus inconspicuus* L.

= *Lathyrus* L. sect. *Orobastrum* Boiss. 1872, Fl. Orient. 2: 601, p.p. excl. typ.

= *Lathyrus* sect. *Sphaerici* Czefr. 1987, Фл. европ. части СССР, 6: 167.

28. *Lathyrus sphaericus* Retz. 1783, Observ. Bot. 3: 39. — Описано за зразком, вирощеним із насіння невідомого походження.

Sectio 15. *Aphaca* (Mill.) Dumort. 1827, Fl. Belg.: 103. ≡ *Aphaca* Mill. 1754, Gard. Dict. Abr., ed. 4, 1, sine pag. ≡ *Lathyrus* L. subg. *Aphaca* (Mill.) Peterm. 1847, Deutschl. Fl.: 154.

Типус: *Lathyrus aphaca* L.

29. *Lathyrus aphaca* L. 1753, Sp. Pl.: 729. — **Lectotypus:** "Löfpling s.n., Herb. Linn. No. 905.1" (LINN) [Ali, 1965, Biologia (Lahore) 11(2): 2].

Subgenus 4. *Nissolia* (Rchb.) Peterm. 1847, Deutschl. Fl.: 154; Чефр. 1971, Новости сист. высш. раст. 8: 198. ≡ *Lathyrus* L. c. *Nissolia* Rchb. 1832, Fl. Germ. Excurs.: 533. = *Nissolia* Mill. 1754, Gard. Dict. Abr., ed. 4: 2, non *Nissolia* Jacq. 1760.

Типус: *Lathyrus nissolia* L.

30. *Lathyrus nissolia* L. 1753, Sp. Pl.: 729. — **Lectotypus:** "Herb. Linn. No. 905.2" (LINN) [Cannon, 1964, Watsonia 6: 30]. ≡ *Orobis nissolia* (L.) Döll, 1873, Rhein. Fl.: 788.

Подяка

Автор висловлює щирю вдячність чл.-кор. НАН України С.Л. Мосякіну (Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України) за цінні поради при підготовці статті до друку.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Choi B., Seok D., Endo Y., Ohashi H. Phylogenetic significance of styler features in genus *Vicia* (*Leguminosae*): an analysis with molecular phylogeny. *J. Plant Res.*, 2006, 119: 513–523.
- Davis P.H., Plitmann U. *Vicia* L. In: Davis P.H. (ed.) *Flora of Turkey and the East Aegean Islands*, Edinburgh: University Press, 1970, pp. 274–321.
- Duncan N., Ramsay G., Phillips M., Powell W., Waugh R. Taxonomic relationships between *V. faba* and its relations based on nuclear and mitochondrial RFLPs and PCR analysis. *Theor. Appl. Genet.*, 1993, 86: 71–80.
- Endo Y., Choi B., Kakinuma D., Kenicer G., Zhu X.-Y., Ohashi H. Molecular phylogeny of *Vicia* sect. *Amurensis* (*Leguminosae*). *J. Jap. Bot.*, 2010, 85: 337–349.
- Endo Y., Choi B.H., Ohashi H., Delgado-Salinas A. Phylogenetic relationships of New World *Vicia* (*Leguminosae*) inferred from nrDNA Internal Transcribed Spacer sequences and floral characters. *Syst. Bot.*, 2008, 33: 356–363.
- Fedoronchuk M.M. *Ukr. Bot. J.* 1996, 53(5): 587–597. [Федорончук М.М. Огляд видів роду *Vicia* L. (*Fabaceae*) флори України. *Укр. бот. журн.*, 1996, 53(5): 587–597].
- Fedoronchuk M.M. *Ukr. Bot. J.* 1998, 55(6): 630–633. [Федорончук М.М. Види судинних рослин, описаних з території України, їх типіфікація та критичний аналіз: рід *Vicia* L. (*Fabaceae* Lindl.). *Укр. бот. журн.*, 1998, 55(6): 630–633].
- Fedoronchuk M.M. *Nauk. visnyk Cherniv. univers.*, 2008a, 373: 189–197. [Федорончук М.М. Короткий огляд історії таксономічного вивчення роду *Vicia* L. (*Fabaceae*). *Наук. вісник Чернівецьк. ун-ту*, 2008a, вип. 373: 189–197].
- Fedoronchuk M.M. *Chornomor. bot. J.* 2008b, 4(2): 197–202. [Федорончук М.М. Таксономічний аналіз роду *Vicia* L., (*Fabaceae*) флори України. *Чорноморськ. бот. ж.*, 2008b, 4(2): 197–202.].
- Fedoronchuk M.M. *Ukr. Bot. J.* 2018, 75(3): 238–247. [Федорончук М.М. Конспект родини *Fabaceae* у флорі України. I. Підродини *Caesalpinioideae*, *Mimosoideae*, *Faboideae* (триби *Sophoreae*, *Tephrosieae*, *Robinieae*, *Desmodieae*, *Phaseoleae*, *Psoraleae*, *Amorpheae*, *Aeschynomeneae*). *Укр. бот. журн.*, 2018, 75(3): 238–247]. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj75.03.238>
- Fedoronchuk M.M., Mosyakin S.L. *Ukr. Bot. J.* 2018, 75(4): 305–321. [Федорончук М.М., Мосякін С.Л. Конспект родини *Fabaceae* у флорі України. II. Підродина *Faboideae* (триби *Galegeae*, *Hedysareae*, *Loteae*, *Cicereae*) *Укр. бот. журн.*, 2018, 75(4): 305–321]. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj75.04.305>
- Fennel S.R., Powell W., Wright F., Ramsay G., Waugh R. Phylogenetic relationships between *Vicia faba* (*Fabaceae*) and related species inferred from chloroplast *trnL* sequences. *Pl. Syst. Evol.*, 1998, 212: 247–259.

- Gunn C. R., Kluge J. Androecium and pistil characters for tribe *Vicieae* (*Fabaceae*). *Taxon*, 1976, 25: 563–575.
- Hanelt P., Mettin D. Biosystematics of the genus *Vicia* L. (*Leguminosae*). *Ann. Rev. Ecol. Syst.*, 1989, 20: 199–223.
- Jaaska V. Isozyme variation and phylogenetic relationships in *Vicia* Subgenus *Cracca* (*Fabaceae*). *Ann. Bot.*, 2005, 96: 1085–1096.
- Kupicha F.K. Studies in the *Vicieae* I: The new genus *Anatropostylia*. *Notes Roy. Bot. Gard. Edinburgh*, 1973, 32: 247–250.
- Kupicha F.K. The infrageneric structure of *Vicia*. *Notes Roy. Bot. Gard. Edinburgh*, 1976, 34(3): 287–326.
- Kupicha F.K. The infrageneric structure of *Lathyrus*. *Notes Roy. Bot. Gard. Edinburgh*, 1983, 41(2): 209–244.
- Leht M., Jaaska V. Cladistic and phenetic analysis of relationships in *Vicia* Subgenus *Vicia* (*Fabaceae*) by morphology and isozymes. *Pl. Syst. Evol.*, 2002, 232(3–4): 237–260.
- Maxted N. A phenetic investigation of *Vicia* L. Subgenus *Vicia* (*Leguminosae*, *Vicieae*). *Bot. J. Linn. Soc.*, 1993, 111: 155–182.
- Potokina E., Tomooka N., Vaughan D.A., Alexandrova T., Xu R.-Q. Phylogeny of *Vicia* Subgenus *Vicia* (*Fabaceae*) based on analysis of RAPDs and RFLP of PCR-amplified chloroplast genes. *Genet. Res. Crop Evol.*, 1999, 46: 149–161.
- Radzhi A.D. *Novosti sistemat. vyschikh rast.*, 1971 (1070), 7: 228–240. [Раджи А.Д. Конспект системы кавказских видов рода *Vicia* L. *Новости сист. высш. раст.*, 1971 (1970), 7: 228–240].
- Schäfer H., Hechenleitner P., Santos-Guerra A., Menezes de Sequeira M., Pennington R.T., Kenicer G., Carine M.A. Systematics, biogeography, and character evolution of the legume tribe *Fabeae* with special focus on the middle-Atlantic island lineages. *BMC Evol. Biol.*, 2012, 12: 1–250. <https://doi.org/10.1186/1471-2148-12-250>.
- Stankevych A.K. *Trudy prykl. bot., genet. selekts.*, 1970, 43(2): 110–125. [Станкевич А.К. К уточнению систематики рода *Vicia* L. *Тр. прикл. бот. ген. селекц.*, 1970, 43(2): 110–125.
- Stankevych A.K. *Trudy prykl. bot., genet. selekts.*, 1982, 72(1): 21–27. [Станкевич А.К. О систематическом положении некоторых секций рода *Vicia* L. *Тр. прикл. бот. ген. селекц.*, 1982, 72(1): 21–27].
- Steele K.P., Wojciechowski M.F. Phylogenetic analyses of tribes *Trifolieae* and *Vicieae*, based on sequences of the plastid gene *matK* (*Papilionoideae*: *Leguminosae*). In: *Advances in legume systematics, part 10, Higher level systematics*. Eds B.V. Klitgaard, A. Bruneau. Kew, UK: Royal Bot. Gardens, 2003, pp. 355–370.
- Sveshnikova I.N. *Trudy prykl. bot., genet. selek.*, 1927, 17(3): 37–72. [Свешникова И.Н. Кариологический очерк рода *Vicia*. *Тр. прикл. бот. ген. сел.*, 1927, 17(3): 37–72].
- Turland N.J., Wiersema J.H., Barrie F.R., Greuter W., Hawksworth D.L., Herendeen P.S., Knapp S., Kusber W.-H., Li D.-Z., Marhold K., May T.W., McNeill J., Monro A.M., Prado J., Price M.J., and Smith G.F. (eds.). International Code of Nomenclature for Algae, Fungi, and Plants (Shenzhen Code) adopted by the Nineteenth International Botanical Congress, Shenzhen, China, July 2017. *Regnum Vegetabile*, 2018, 159: i–xxxviii + 1–254. <https://doi.org/10.12705/Code.2018>
- Tzvelev N.N. *Novosti sistemat. vyschikh rast.*, 1980, 17: 200–208. [Цвелев Н.Н. Система видов рода *Vicia* L. европейской части СССР. *Новости сист. высш. раст.*, 1980, 17: 200–208].
- Tzvelev N.N. *Vicia*. In: *Flora evropeyskoy chasty SSSR*. Eds A.A. Fedorov, N.N. Tzvelev. Leningrad: Nauka, 1987, vol. 6, pp. 127–147. [Цвелев Н.Н. Род Горошек, вика – *Vicia* L. В кн. *Флора европейской части СССР*. Ред. А.А. Федоров, Н.Н. Цвелев. Л: Наука, 1987, т. 6, с. 127–147].

Рекомендує до друку
С.Л. Мосякін

Надійшла 28.03.2018

Федорончук М.М. Конспект родини *Fabaceae* у флорі України. III. Підродина *Faboideae* (триба *Fabeae*). Укр. бот. журн., 2018, 75(5): 421–435.

Институт ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, Київ 01004, Україна

У статті наведено конспект триби *Fabeae* підродини *Faboideae* (*Fabaceae*). З урахуванням нових даних, отриманих в результаті морфологічних та молекулярно-філогенетичних досліджень, триба *Fabeae* у флорі України представлена шістьма родами (*Vicia*, *Lathyrus*, *Ervum*, *Ervilia*, *Lens*, *Pisum*) та 76 видами. Роди *Vicia* (34 види) та *Lathyrus* (30 видів) є найбагатшими за видовим складом серед інших родів триби у флорі України. Суттєві номенклатурні зміни зроблено в складі роду *Vicia* s. l., з якого виділено два сегрегатних роди: *Ervum* (секція *Ervum*) та *Ervilia* (секції *Ervilia*, *Ervoides*, *Lenticula*). До роду *Vicia* включено *Lathyrus saxatilis*, що узгоджується з результатами молекулярних досліджень. Значних номенклатурних змін в роді *Vicia* зазнали секції *Lathyroides*, *Hypechusa*, *Faba* та ін. У секцію *Peregrinae* включено *Vicia lathyroides*. Обґрунтована приналежність *Vicia bithynica*, *V. faba* та *V. narbonensis* до трьох різних секцій (*Pseudolathyrus*, *Faba*, *Laticarpae* відповідно), що викликало тривалу дискусію.

Ключові слова: *Fabaceae*, *Fabeae*, *Vicia*, *Lathyrus*, *Ervum*, *Ervilia*, *Lens*, *Pisum*, таксономія, номенклатурні зміни, флора України

Федорончук Н.М. Конспект семейства *Fabaceae* во флоре Украины. III. Подсемейство *Faboideae* (триба *Fabeae*). Укр. бот. журн., 2018, 75(5): 421–435.

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины
ул. Терещенковская, 2, Киев 01004, Украина

В статье изложен конспект трибы *Fabeae* подсемейства *Faboideae* (*Fabaceae*). С учетом новых данных, полученных в результате морфологических и молекулярно-филогенетических исследований, триба *Fabeae* во флоре Украины представлена шестью родами (*Vicia*, *Lathyrus*, *Ervum*, *Ervilia*, *Lens*, *Pisum*) и 76 видами. Роды *Vicia* (34 вида) и *Lathyrus* (30 видов) являются наиболее богатыми по видовому составу среди других родов трибы во флоре Украины. Существенные номенклатурные изменения сделаны в составе рода *Vicia* s. l., из которого выделено два сегрегатных рода: *Ervum* (секция *Ervum*) и *Ervilia* (секции *Ervilia*, *Ervoides*, *Lenticula*). В род *Vicia* включен *Lathyrus saxatilis*, согласуется с результатами молекулярных исследований. Значительные номенклатурные изменения в роде *Vicia* произошли в секциях *Lathyroides*, *Hypechusa*, *Faba* и др. В секцию *Peregrinae* включен вид *Vicia lathyroides*. Обоснована принадлежность *Vicia bithynica*, *V. faba* и *V. narbonensis* к трем разным секциям (*Pseudolathyrus*, *Faba*, *Laticarpae* соответственно), что вызвало длительную дискуссию.

Ключевые слова: *Fabaceae*, *Fabeae*, *Vicia*, *Lathyrus*, *Ervum*, *Ervilia*, *Lens*, *Pisum*, таксономия, номенклатурные изменения, флора Украины